

Lärarhandledning

Fjärde riket

Maria Nygren

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Åk 7-9 och gymnasiet

Antal lektioner:

2-10

Om handledningarna:

Till boken *Fjärde riket* finns förutom denna handledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också delar av eller hela elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur *Fjärde riket* kan introduceras, hur boken kan användas i en gemensam klassläsning och hur läsningen kan avslutas med filmskapande i smågrupper.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson, www.jennyedvardsson.se.

Förmågor

Svenska åk 7-9

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Svenska som andraspråk åk 7-9

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhan.
- ▶ Välja och använda språkliga strategier.
- ▶ Urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Svenska gymnasiet

- ▶ Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.
- ▶ Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- ▶ Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska som andraspråk gymnasiet

- ▶ Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- ▶ Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- ▶ Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Boken

Fjärde riket handlar om Blenda, som kommer ny till en skola. Tillsammans med klasskompisarna LSD och Penny bestämmer hon sig för att störta deras gemensamma fiende – skolans härskare Hedvig. De tar hjälp av Hitlers propagandaknep och snart har de skapat ett Fjärde rike.

Författaren

Maria Nygren är filmmanusförfattare, regissör och författare. Hon har skrivit flera ungdomsböcker och *Fjärde riket* är den mest uppmärksammade.

Inför läsningen

För att förbereda eleverna på läsningen kan du som pedagog få eleverna att bekanta sig med boken, bokens karaktärer och miljö.

1. Börja med bokens titel *Fjärde riket*. Vad tänker eleverna på när de hör denna titel? Låt dem associera fritt och dela med sig av sina tankar till övriga i klassen.
2. Undersök därefter omslaget och läs baksidestexten. Vad får eleverna för tankar om boken nu? Låt dem dela med sig till övriga i klassen.
3. Läs första kapitlet högt. Sammanfatta tillsammans personer, miljö och händelser. Låt eleverna kortskriva utifrån dessa frågor:
 - a. Vilka tankar väcker första kapitlet hos dig?
 - b. Vad tror du att boken kommer att handla om?

Under läsningen

Läs boken tillsammans i klassen. Eleverna kan läsa på egen hand eller högläsa för varandra. Du som pedagog kan också välja att högläsa delar eller hela boken. Dela upp läsningen i naturliga lässtopp, exempelvis sidorna 5–28 (lässtopp 1), 29–48 (lässtopp 2), 49–79 (lässtopp 3), 80–104 (lässtopp 4) och 105–133 (lässtopp 5).

Låt läsningen utgå från en modell som kallas **hem- och expertgrupp**. När man arbetar med hem- och expertgrupper låter man eleverna arbeta i grupper. I detta fall kan grupperna fördjupa sig i karaktärerna Blenda, LSD, Penny och Hedvig. Grupperna består då av fyra elever per grupp.

I **expertgrupperna** samlar man eleverna som ansvarar för samma karaktär. Expertgrupp 1 samlar elever som fokuserat på Blenda, expertgrupp 2 elever som fokuserat på LSD o.s.v.

I **hemgrupperna** har alla elever ansvar för en specifik karaktär. Elev 1 ansvarar för Blenda, elev 2 för Penny, elev 3 för LSD och elev 4 för Hedvig.

När sidorna till ett lässtopp är lästa organiserar man klassen i expertgrupper. Experterna hjälper varandra att samla fakta om karaktären de ansvarar för. Vad har de fått veta under sin läsning? De kan exempelvis ta hjälp av följande frågor som är hämtade ur boken *Läsa och samtala om skönlitteratur – med digitala verktyg* (Edvardsson, 2019, sida 59):

- ▶ Vad vet du om karaktären?
- ▶ Vilken bild har du fått av honom/henne?
- ▶ Vilka åsikter och intressen har karaktären?
- ▶ Vilka egenskaper (inre såväl som yttre) har karaktären? (Yttre egenskaper handlar exempelvis om utseende, hur man rör sig och hur man är klädd. Inre egenskaper handlar mer om hur man är som människa, vilka värderingar man har.)
- ▶ Hur är relationen till andra karaktärer i romanen? Förändras den under handlingen? På vilket sätt och varför?

Det eleverna kommit fram till samlas exempelvis i en gemensam tankekarta eller ett gemensamt delat dokument.

När expertgrupperna fått med allt om karaktärerna organiserar man klassen i hemgrupper. Nu går eleverna till sin hemgrupp och presenterar för övriga det de fått fram om sin karaktär. Övriga i hemgruppen lyssnar och ställer följdfrågor. När alla i hemgruppen har fått presentera sin karaktär kan läsningen fortsätta.

När sidorna till nästa lässtopp är lästa organiseras klassen på nytt i expertgrupper. Experterna hjälper varandra samla fakta om sin karaktär och därefter får experterna gå tillbaka till sin hemgrupp och presentera det de hittat. Så fortsätter arbetet med romanen till dess att den är utläst.

Efter läsningen

Efter läsningen kan man låta eleverna i hemgrupperna få skapa kortfilmer. Kortfilmerna ska skildra en situation eller händelse från boken som visar på ett av följande:

- ▶ Mod
- ▶ Rädsla
- ▶ Hat
- ▶ Kärlek
- ▶ Makt

Eleverna kan själva agera skådespelare och spela in via skolans digitala enheter eller smarttelefoner. De kan också välja att skapa animerad film. Här kan exempelvis Cartoonist från Creaza eller iMotion användas.